

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'עג

ערב שבת קודש
פרשת משפטים/שקלים
כ"ד בשבט התשע"ה



יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ד בשבט ה'תשע"ה - א' באדר ה'תשע"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ד בשבט	הלכות קדוש החדש פרק ג-ה.	הל' ק"ש פרק ג.	מ"ע קנג.
ש"ק	כ"ה בשבט	פרק ו-ח.	פרק ד.	מ"ע קנג.
א'	כ"ו בשבט	פרק ט-יא.	הל' תפלה וברכת כהנים.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קנג.
ב'	כ"ז בשבט	פרק יב-יד.	פרק ב.	מ"ע קנג.
ג'	כ"ח בשבט	פרק טו-יז.	פרק ג.	מ"ע קנג.
ד'	כ"ט בשבט	פרק יח-יט. הלכות תעניות.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ד.	מ"ע קנג. נט.
ה'	ל' בשבט	פרק כ-כד.	פרק ה.	מ"ע נט.
ו'	א' באדר	פרק ה. הלכות מגילה וחנוכה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ו.	מ"ע נט. ספר משנה תורה: הלכות מגילה וחנוכה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ד בשבט	4:26	5:13	5:34	6:33	9:09	11:55	12:25	5:24.6	5:49
ש"ק, כ"ה בשבט	4:25	5:12	5:33	6:32	9:08	11:55	12:25	5:25.4	5:50
א', כ"ו בשבט	4:24	5:11	5:33	6:31	9:08	11:55	12:25	5:26.3	5:51
ב', כ"ז בשבט	4:24	5:10	5:32	6:30	9:07	11:55	12:25	5:27.2	5:52
ג', כ"ח בשבט	4:23	5:09	5:31	6:29	9:07	11:55	12:25	5:28.0	5:53
ד', כ"ט בשבט	4:22	5:09	5:30	6:28	9:06	11:55	12:25	5:28.9	5:53
ה', ל' בשבט	4:21	5:08	5:29	6:27	9:06	11:55	12:25	5:29.7	5:54
ו', א' באדר	4:20	5:07	5:28	6:26	9:05	11:55	12:25	5:30.5	5:55

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "ככמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
4:48	6:02	5:03	6:03	4:53	6:02	5:06	6:05	4:48	6:02
4:54	6:07	5:09	6:09	4:59	6:08	5:12	6:10	4:54	6:07

עורך אחראי: לוי צחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף צחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף צחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

אחרי מתן תורה: להקדים תיקון לירידה

מדוע בחרה התורה להתחיל בדין עבד עברי שנמכר בגנבתו, כאשר עדיין לא נאמר דין תשלומין בגנב?! • הירידה לאחר מתן תורה אפשרה מצב של עבד עברי, שחושב ש'אדם העליון' לא רואהו וגונב • התיקון הוא "שש שנים יעבוד" – עבודת הבירורים ועלייתם למעלה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ברשימת השיחה בעניין זה⁷ לא נזכר סיום הכתוב "אלקי כסף ואלקי זהב", כמו שנתבאר לעיל בארוכה).

ולאחרי זה בא הצייווי "מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך גו"⁸ – זביחת עניני העליות והשלימות הנעשים על ידי תורה ומצות⁷, דאף שהם מציאות דקדושה (שהרי אי אפשר שמענייני תורה ומצות יהיה מציאות דלעומת-זה, אלא מציאות דקדושה), מכלי-מקום, גם במציאות דקדושה צריך להיות עניין הזביחה והביטול.

ושני ציוויים אלו ("לא תעשון אתי גו" ו"מזבח אדמה תעשה לי גו") הם כללות עניין העבודה שלאחרי מתן תורה (לא העניין דמתן תורה מלמעלה למטה, אלא עבודת הנבראים מלמעלה למעלה), שעל ידה דווקא נשלמת הכוונה, ועל זה – על עבודת הקרבנות, שהיא המצוה הראשונה שלאחרי מתן תורה – נאמר⁹ "ריח ניחוח", "נחת

א. לאחרי מתן תורה, שענינו הוא המשכה מלמעלה למטה (כמודגש בלשונו¹ "נותן התורה", בדרך מתנה, ש"כל הנותן בעין יפה הוא נותן"², כלומר שהנתינה אינה לפי כוח וערך המקבל אלא לפי כוח הנותן) – התחיל עניין העבודה מלמעלה למעלה, שזוהי התכלית – שתהיה עבודה מצד המטה, ואז התחילו הצייוויים שנאמרו לאחרי מתן תורה, שהם ציוויים בנוגע לאופן הנהגת הנבראים. ובפרטיות³:

הצייווי הראשון שלאחר מתן תורה הוא – "לא תעשון אתי גו"⁴, וכמדובר בהתוועדות יו"ד שבט⁵, שכיוון שהעדר קודם ליש וריקבון קודם לצמיחה, לכן הצייווי הראשון הוא עניין של שלילה והעדר, והוא עניין ההרגש ד"אין עוד מלבדו"⁶ (ולכן,

(1) נוסח ברכות התורה.

(2) ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ.

(3) ראה גם שיחת ש"פ משפטים, מבה"ח וער"ח אדר דאשתקד בתחלתה (תו"מ חכ"ז ע' 382 ואילך).

(4) יתרו כ, כ.

(5) שיחת מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט סמ"ח ואילך (לעיל ע' 88 ואילך).

(6) ואתחנן ד, לה.

(7) סה"ש תרצ"ט ס"ע 337 ואילך.

(8) יתרו שם, כא.

(9) ויקרא א, ט. פינחס כח, ח.



רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני¹⁰.

בוראם".

[וכבר היה לעולמים מעין זה, כידוע הסיפור¹⁹ אודות הבעל־שם־טוב, שהתפלל בשדה, והעזים נעמדו על רגליהם כו', כיוון שתפילתו חדרה גם בהם ("עס האָט זיי דערנומען"), עד שנתבטלו ממהותם: "זיי זיינען געוואָרן אויס ציגן"].

וכיצד נעשה גילוי זה – על ידי הקדמת העבודה ב"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", המשכת עניין "לפניהם" (פנימיות אין סוף) גם למטה, עד למדריגת חיות ובהמות ("מלפנו מבהמות ארץ"), ועל ידי העבודה ד"כי תקנה עבד עברי" (כפי שיתבאר לקמן) במשך התקופה ד"שש שנים יעבוד", דקאי על "שית אלפי שנין"²⁰.

וזהו ביאור כללות המשך העניינים בפרשיות אלו: תחלה – עניין מתן תורה, המשכה למעלה למטה; לאחרי זה – תכלית הכוונה – העבודה מלמטה למעלה, החל מעניין המצוות: "לא תעשון אתי גו"²¹ ו"מזבח אדמה תעשה לי גו", ועד לעניין התורה: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", שעל ידי זה נעשה עניין הייחוד ועד לייחוד של המטה ביותר; ולאחרי זה ועל ידי זה באים לידי הגילוי ד"וראו כל בשר גו" – "ובשביעית גו".

ד. על־פי זה יש לבאר גם כן הטעם שהדין הראשון בפרשת משפטים הוא "כי תקנה עבד עברי גו" – שלכאורה אינו מובן²¹:

(א) "כי תקנה עבד עברי גו" – קאי בעבד שמכרוהו בית־דין בגניבתו²². ולכאורה: הרי עדיין לא נאמר עצם דין התשלומין בגנב (דאף שבעשרת הדברות נאמר²³ "לא תגנוב", הרי לא נזכר שם דין התשלומין), והדין ש"אם אין לו ונמכר בגניבתו"²⁴, ואם כן, למה מתחיל הכתוב לבאר את אופן המכירה – הרי זה סדר הפוך?!

(ב) ישנו הכלל "אתחולי בפורענותא לא מתחלינן"²⁵, ואילו כאן מתחיל הכתוב מיד בעניין

ב. ולאחרי שני ציוויים אלו מתחיל בפרשתנו – "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם":

"משפטים" – הוא עניין התורה, שהיא למעלה מעניין המצוות, כי, "אורייתא וקוב"ה כולא חד"¹¹, ועל זה נאמר "אשר תשים לפניהם", דקאי על פנימיות אין־סוף (כמבואר בתורה אור¹²), שמצד עניין הפנימיות אין מקום להתחלקות, אלא "כולא חד".

והעניין בזה:

מצוות – הם "אברים דמלכא"¹³, ובחינת מרכבה, בדוגמת מרכבה שהיא בטלה לרוכב ואין לה רצון ותענוג משלה כלל, אבל אף־על־פי־כן הרי זה רק מרכבה ולא הרוכב, שאינה מיוחדת עם הרוכב;

ולמעלה מזה הוא עניין התורה, שנוסף על מעלתה בעניין המצוות גופא, שרמ"ח פיקודין הם רמ"ח אברים¹³, ואילו התורה היא בחינת המוח שלמעלה משאר האברים, ישנה גם המעלה מצד התורה עצמה, שלמעלה מעניין המצוות והאברים – ש"אורייתא וקוב"ה כולא חד" ("ולא אברין דמלכא לחוד כפיקודין"¹⁴).

ג. [..] וממשיך בכתוב¹⁵, "כי תקנה עבד עברי גו" ובשביעית יצא לחפשי חנם":

"ובשביעית" – קאי (בכלל) על אלף השביעי¹⁶, כללות הגילוי לעתיד, שאז יקוים היעוד¹⁷ "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גו", וכפירוש אדמו"ר האמצעי¹⁸ ש"אפילו בהמות וחיות יכירו את

(10) תו"כ ופרש"י ויקרא שם. ספרי ופרש"י פינחס שם.

(11) זהר הובא בתניא פ"ד, רפכ"ג. וראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז ת"ו (כא, ב). תכ"ב (סד, א). ועוד.

(12) פרשתנו עה, ג.

(13) ראה תקו"ז ת"ל (עד, סע"א). תניא שם.

(14) תניא שם (כח, סע"ב).

(15) פרשתנו כא, ב.

(16) ראה תו"א פרשתנו עו, א.

(17) ישעי' מ, ה.

(18) תו"ח תולדות טז [קנן], א. בשלח רפ, א (בהוצאה החדשה

– ח"א קצה, ד). תצוה תעה, ב. תפב, א (שם – ח"ב שכה, ב.

שכט, ב). מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"א ע' רסט. נ"ך

ע' שפא. ועוד.

(19) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סשנ"א. וש"נ.

(20) ר"ה לא, א. וש"נ. וראה תו"א שם.

(21) ראה גם תו"מ סה"מ אדר ע' יח. וש"נ.

(22) מכלילתא ופרש"י עה"פ.

(23) יתרו, כ, יג.

(24) פרשתנו כב, ב.

(25) ב"ב יד, ב. וש"נ.



יראני אדם".

וזוהו שהכתוב מתחיל בדין עבד עברי - כי, מיד לאחרית מתן תורה לא שייך מצב של "עבד כנעני" (פריקת עול), כי אם מצב של "עבד עברי" (גניבה) בלבד. והיינו, שמצד סילוק השכינה לאחרית מתן תורה, כמו שכתוב³⁵ "במשוך היובל גו" (שהכוונה בזה היא בכדי שיהיה עניין העבודה מלמטה למעלה, שזהו התכלית (כנ"ל ס"א)) - עלול האדם לחשוב "שלא יראני אדם" (העליון).

[האמת היא שגם עכשיו צריך להיות לימוד התורה כמו בשעת מתן תורה ממש, כמאמר רז"ל³⁶ "מה להלן באימה ובריאה וברתת ובזיע אף כאן באימה ובריאה וברתת ובזיע", אבל מצד ההעלם נדמה לאדם שעכשיו אין זה כמו בשעת מתן תורה ממש, וממילא חסר אצלו עניין האימה והיראה כו', וזהו עניין הגניבה].
ולאחרי הירידה בבחינת עבד עברי, עלולה להיות הירידה גם בבחינת עבד כנעני, כמו שכתוב³⁷ "וקם העם הזה וזנה אחרי גו".

וכיוון שבשעת מתן תורה ידע כבר הקב"ה אודות הירידה שתהיה לאחרית זה, תחלה בבחינת עבד עברי ולאחרי זה גם בבחינת עבד כנעני כו' - לכן הקדימה התורה את העצה והתיקון לזה, שזהו תוכן הדין הראשון בפרשת משפטים: "כי תקנה עבד עברי גו", שזהו התיקון לעניין הגניבה על ידי כללות עניין התשובה, שעל ידה נעקר החטא למפרע, ועד שנעשה רצוי כמו קודם החטא ועוד יותר.

ולהעיר, שעניין זה שייך אצל בני ישראל דווקא: בנוגע לעניין התשובה שמצינו באנשי נינוה³⁸ - ידועה הקושיא כיצד שייך עניין התשובה אצל אומות העולם³⁹, והביאור בזה - שהתשובה הועילה להם רק בנוגע למחילת העונש מכאן ולהבא; ואילו אצל בני ישראל - מועלת התשובה

של פורענות: לכל לראש - מדובר אודות גנב, ונוסף לזה, הרי הוא גם עני שאין לו מה לשלם, ועד כדי כך שאינו מוצא מי שילווה לו את הכסף כדי לשלם, כדי שלא יוצרכו למוכרו לעבד?

ג) "אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג"²⁶, "בזמן שישאל שרויין על אדמתו"²⁷, ולכן ישנם חילוקי דיעות²⁸ אם היה נוהג בזמן בית שני (ועל דרך זה במדבר). ואם כן, אינו מובן: מדוע פותח הכתוב בעניין שאינו נוהג לדורות, ולא בעניין הנוהג לדורות?

ד. ויובן בהקדמת ביאור החילוק בין עבד כנעני לעבד עברי (כידוע שבעבדים בכלל ישנם ג' דרגות - עבד כנעני, עבד עברי ואמה העבריה): עבד כנעני - "בהפקי'א ניהא ליה"²⁹, והיינו, שמצד עצמו היה עושה על מנת להכעיס, ומה שעובד את רבו הוא מצד יראת העונש בלבד. מה שאין כן עבד עברי - לא שייך אצלו עניין "בהפקי'א כו'".

וכמבואר בדרושי חסידות³⁰, שבבחינת עבד עברי לא שייך עניין פריקת עול, אלא בחינת גניבה בלבד, בדוגמת גנב שאומר "שלא יראני אדם"³¹ - אדם העליון, או נפש האלקית, כמאמר רז"ל³² "אתם קרויין אדם", דקאי על נפש האלוקית, אבל אילו היה יודע שבבחינת אדם רואהו - לא היה חוטא, כיוון שאין בו חוצפה ופריקת עול.
וכמאמר רז"ל³³ "אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות", דהיינו שהרוח שטות מכסה על האמת, ונדמה לו שאין רואים אותו. וזהו גם כן ביאור מאמר ר' יוחנן בן זכאי³⁴ "יהי רצון שתהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם . . ולוואי, תדעו כשאדם עובר עבירה אומר שלא

(26) גיטין סה, א. ושל"ג.

(27) חינוך מצוה מב.

(28) ראה אנציק' תלמודית ערך יובל ס"ב (כרך כב ע' עקו ואילך). ושל"ג.

(29) גיטין יג, א. ושל"ג.

(30) ראה דרך חיים (שער התפילה) פס"ו ואילך.

(31) ל' חז"ל - ברכות כח, ב. וראה ב"ק עט, ב.

(32) יבמות סא, רע"א. ושל"ג.

(33) סוטה ג, א.

(34) ברכות שם. הובא בתניא פמ"א (נו, סע"א).

(35) יתרו יט, יג. וראה תו"מ חכ"ח ע' 79. ושל"ג.

(36) ברכות כב, א. ושל"ג. וראה תו"א יתרו סז, ב. ובכ"מ.

(37) וילך לא, טז.

(38) יונה ג, ה ואילך.

(39) ראה תנחומא האיזנו ד. עש"מ (להרמ"ע מפאנו) מאמר

חקו"ד ח"ב פ"א. בית אלקים (להמב"ט) שער התשובה

פ"ג.



זה התחרט והבין ש"מצוה אחת היתה בידם ונתערטלו הימנה"⁴⁶; והתיקון לזה היה "לעבדה ולשמרה"⁴⁷ – כללות העבודה ד"שית אלפי שנין", "שש שנים יעבוד".

ועל ידי התיקון – יהיה לאחרי זה הגילוי ד"ובשביעית גו", גילוי אלקות גם בדברים התחתונים ("וראו כל בשר"¹⁷).

וכשם שהנתינת כוח על תיקון הירידה היא ממששה רבינו (כנ"ל בפירוש התחלת הכתוב "כי תקנה"), כך גם הגילוי דלעתיד ("ובשביעית גו"), שהוא גמר התיקון, קשור עם משה רבינו – שהרי "גואל ראשון הוא גואל אחרון"⁴⁸, ו"משה" בגימטריא "שילה"⁴⁹ (וכידוע שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר בזה⁵⁰), והיינו, שלעתיד לבוא תתחבר נשמת משה בנשמת משיח⁵¹.

ז. (וסיים כ"ק אדמו"ר):

איתא בגמרא⁵²: "כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו".

וכן הוא גם בנוגע להקב"ה כביכול, כמאמר רז"ל⁵³ "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", "הקב"ה גוזר וצדיק מבטל"⁵⁴, ובכלל זה גם הגזירה שגוזר ה"עבד עברי" – שכבר "כלו כל הקיצין"⁵⁵, ואין על מה להמתין עוד, ובין כך ובין כך "דיו לאבל שיעמוד באבלו"⁵⁵,

וכבר צריך להיות קיום היעוד "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גו", בגאולה העתידה על ידי משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(מהתוועדות שבת פרשת משפטים, מברכים אדר ראשון, ה'תשכ"א, תורת מנחם כרך ל, ע' 106-107, 111-116)

46 פרש"י שם, ז. – מב"ר פ"ט, ו. 47 שם ב, טו.

48 ראה שמו"ר פ"ב, ד"ו. זח"א רנג, א. שעה"פ ויחי מט, יו"ד. תו"א פרשתנו עה, ב.

49 זהר שם. בעה"ט ויחי שם. שעה"פ שם. ועוד. 50 סה"ש תרצ"ט ע' 329.

51 ראה תו"מ חכ"ג ס"ע 55. וש"נ.

52 קידושין כ, א. וש"נ.

53 ראה תענית כג, א. זח"ב טו, א. שבת נט, ב. תנחומא וירא יט.

54 ראה מו"ק טו, ב (וש"נ). תנחומא תבוא א.

55 סנהדרין צז, ב.

גם למפרע, ועד ש"זדונות נעשו לו כזכות"⁴⁰, שזהו מצד התקשרותם עם שם הוי' – "הי' הוה ויהי' כאחד"⁴¹, שבמדריגה זו אין הגבלות הזמן כלל⁴².

ו. ועל זה נאמר "כי תקנה עבד עברי גו", לשון יחיד²¹:

לכאורה אינו מובן מה שכתוב "כי תקנה" לשון יחיד – דהוא ליה למימר "כי תקנו", לשון רבים, וכמו שכתוב לפני זה "לפניהם", לשון רבים? והביאור בזה – שתיבת "תקנה" קאי על מה שכתוב לפני זה "אשר תשים", שזהו משה (כולל גם בחינת משה שבכל אחד ואחד מישראל, על ידי "אתפשטותא דמשה (ש)בכל דרא ודרא"⁴³), שממנו נמשך נתינת-כוח על עניין התיקון והתשובה, להיותו בחינת ממוצע המחבר – "אנכי עומד בין הוי' וביניכם"⁴⁴.

ועניין התיקון והתשובה הוא – "שש שנים יעבוד":

"שש שנים" קאי בכלל על "שית אלפי שנין", ובפרטיות יותר – על ששת ימי החול, שבהם צריכה להיות העבודה בל"ט מלאכות, שאף שהן "עובדין דחול", מכל מקום, ממשיכים בהם אלקות. וזהו כללות התיקון על הירידה שלאחרי מתן-תורה, שתכליתה היא בשביל עבודת הביוררים ועליית הדברים הגשמיים, שהיא הכוונה העליונה [.] .

ועל דרך זה בכללות ה"שית אלפי שנין" – שבתחילתם היה חטא עץ הדעת, שגם הוא היה באופן של גניבה, כמו שכתוב⁴⁵ "זיתחבא האדם גו", שחשב שאדם העליון אינו רואהו, כגנב שאומר "שלא יראני אדם" (ולא כגולן שאינו מתפעל מבני-אדם), וכמובן גם מזה שמיד לאחרי

40 יומא פו, ב.

41 זח"א רנו, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט. תניא שעה"ה"א פ"ז (פב, א).

42 ראה ספר הערכים חב"ד (כרך ב) ערך אוה"ע ס"ז סק"ט (ע' שמט ואילך). וש"נ, וראה גם תו"מ חכ"ח ריש ע' 292.

43 תקו"ז תס"ט (קרב, רע"א. קיד, רע"א).

44 ואתחנן ה, ה. וראה סה"ש תורת שלום ע' 158.

45 בראשית ג, ח.

שלום – מזרז הגאולה

לחטוף ולנצל הזמן שלפני "בשביעית יצא... חינם"

ידוע ש"שש שנים יעבוד" רומז על כללות מעשינו ועבודתינו במשך שית אלפי שנים דהוי עלמא ובפרט במשך זמן הגלות, ו"בשביעית יצא לחופשי חינם" רומז על אלף השביעי, "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

וכדי שמעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות יהיו כדבעי, צריכה העבודה להיות באופן שיורגש בה שהכוונה היא בשביל ש"בשביעית יצא לחופשי חינם", העילוי והשלימות דלעתיד לבוא, שעל ידי זה נעשית העבודה בזמן הגלות בנקל, ובאופן נעלה יותר, מתוך תענוג.

ואם הדברים אמורים בנוגע למעשינו ועבודתנו כל משך זמן הגלות, על אחת כמה וכמה בעמדנו בסוף זמן הגלות, בסמיכות לאלף השביעי, בזמן שמוסיפים מחול על הקודש [ולכמה דעות הרי זה חיוב מן התורה, ועל כל פנים מדרבנן בודאי צריך להיות הוספה מחול על הקודש] – בודאי הגיע הזמן שבעבודה עכשיו יהיה נרגש כבר הגילוי דלעתיד לבוא, שעל ידי זה יתוסף גם בעבודה עכשיו באופן נעלה יותר. ועוד עניין בזה – כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר: כשיבוא משיח "וועט מען זיך כאַפּן פאַרן קאַפּ" [=יתפסו את הראש] באיזה מידה היו יכולים לפעול על ידי העבודה בזמן הגלות! ולכן, כשיודעים שנמצאים עתה בסוף זמן הגלות, צריכים לחטוף ולהוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל עניני העבודה של זמן הגלות.

(תורת מנחם התשי"א כרך ב, ע' 242)

הייתכן שעדיין נמצאים בגלות!?

כיוון שנמצאים ב"זמן השיא" ("די העכסטע צייט") של ביאת משיח צדקנו, "הנה זה (מלך המשיח) בא", רואים כבר (מעין ו)התחלת פעולתו של מלך המשיח על העמים, "ושפט בין הגוים והוכיח עמים רבים וכתתו חרבותם לאתים וגו'" – על ידי זה שהקב"ה נותן בלב המלכים דאומות העולם ("לב מלכים ושרים ביד ה'") להחליט ולהכריז יחדו על דבר המעמד ומצב ד"כתתו חרבותם לאתים"...

על-פי האמור לעיל מתחזקת יותר הפליאה והתמיהה, ביחד עם גודל הצער וההבהלה (ועד שמצד גודל הצער אין להאריך בזה ביום השבת) – הייתכן שבניישראל נמצאים עדיין בגלות!?!... עד מתי!?!... הייתכן שלאחרי כל הסימנים על בוא הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש, עד להמאורע דערב שבת זה שאפילו אומות העולם מכריזים שהגיע הזמן ד"וכתתו חרבותם לאתים" – נמצאים אנו ביום השבת-קודש זה בחוץ-לארץ, במקום להימצא, יחד עם כל בניישראל מכל קצווי תבל, בארצנו הקדושה, בירושלים עיר-הקודש ובבית המקדש, מסובים ל"שולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם", שעליו ערוכים הלוייתן ושור הבר ויין המשומר!

ועוד ועיקר – שעדיין לא נתקבלה ההודעה והציווי ונתינת כוח ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כפי שקוראים בתורה במנחה) בנוגע לבניין בית-המקדש השלישי! ומזה מובן גודל הצורך וההכרח להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בעניינים שמקרבים ומזרזים ומביאים בפועל ממש את הגאולה תיכף ומיד ממש. ולכל לראש – בעניין המודגש בפרשת משפטים: "משפטים" – פרטי הדינים בין אדם לחבירו מתוך שלום (ופשיטא שלילת הפכו, ביטול סיבת הגלות האחרון), שעל-ידי זה באה הגאולה.

(משיחת שבת-קודש פרשת משפטים תשנ"ב, ספר השיחות תשנ"ב עמ' 363 ו' 371)

השליחות לאילת

פעילותם המבורכת של השליח ורב העיר להפיכת אילת למקום תורה • מה ענה הרבי למי שבקש לבוא לבקרו לאחר אירוע־הלב בשנת תשל"ח? • ומה הייתה הוראתו המיוחדת לרב אושפל בקשר לביקורו בארץ הקודש? • על צד השווה בין ימית לאילת... על היבחרותו של רב חב"ד לרב העיר, ועל הרעיון להקים במקום סניף ישיבת תומכי־תמימים • רשימה שלישית

אבל לא קבלת אנשים לשיחה וכיוצא־בזה, ואין קובעים תאריך מתי יתירו גם זה. ובאם אפשר – כדאי שיכתוב בפרטיות המתאימה (באם דרוש – יכתוב על המעטפה 'סודי'), ואשתדל לענות בהקדם. ומעשר מהוצאות הנסיעה לכאן יתרום לצדקה לעניי עירו. אזכיר על־הציון.

"חוץ לארץ שבארץ ישראל"

מחשובי רבני חב"ד אשר שימש גם כראש־ישיבה, הרה"ג הרה"ח ר' יצחק דובער ז"ל אושפאל (הרבי העיד עליו "בהכירי את הרב אושפאל שליט"א זה רבות בשנים... וגם אשר שנים הרבה זכה לקבל הדרכה מכ"ק מורי וחמי אדמו"ר"), הוזקק פעם לנסוע לארץ־הקודש עקב המלצת רופא לטיפול רפואי עבור זוגתו ביס־המלח. הרב אושפאל, שהכיר את עמדת הרבי שישנה בעיה הלכתית לעזוב את ארץ הקודש לאחר שהות בת ל' יום רצופים בה – אירגן את הנסיעה באופן שישהה שם פחות משלושים יום. עם כניסתו ל'יחידות', אמר לו הרבי:

בוודאי אתה מתכוון לשהות בארץ־הקודש יותר משלושים יום...
(מבלי להתבלבל ענה הרב לרבי מיד: כן,

היתר מהרופאים

ב'יחידות' הרב ישראל צבי גליצנשטיין בחודש תשרי תשל"ח, העניק לו הרבי שטר של דולר אחד בפתח חדרו הקדוש, ואמר:
שנת ברכה שנת הצלחה
(לאחר שהמשיך הרב גליצנשטיין ללכת, סימן לו כ"ק אדמו"ר בידו הק' שיחזור, נתן לו עוד שבעה דולרים ואמר):
זו השתתפות בהוצאות על התוועדות באילת. בשורות טובות. שנת הצלחה.

כעבור חודש שיגר כ"ק אדמו"ר על־ידי אחד מאנ"ש (הרה"ח ר' שלום חסקינד) שהודיע בפתק שיחזור לארץ הקודש, עוד י"א דולר, בכתבו על הפתק ('מקדש מלך' כרך ד' עמ' תלב):
המצורף־בזה (י"א דולר) מטובו למסור להרה"ח גליצנשטיין ש"י שבאילת ות"ח על הטירחא באותה שנה, תשל"ח, ביקש אחד מאישי הציבור באילת, מר מנחם ש"י אופן – בהמשך למכתב איחולים לרבי להחלמתו – להגיע ל'בית חיינו' ולזכות להיכנס לרבי ליחידות. הרבי השיב לו ('מבוא' לספר 'היכל מנחם' כרך א' עמ' יד הערה 29):

וכמ[אמר] חז"ל כל המברך מתברך מה' שברכתו מרובה על העיקר.
לעת־עתה – התיירו הרופאים לענות על מכתבים



בחירת רב חב"ד, והרב העכט אף קיבל הוראות מהרבי בקשר לכך – לגשת למועמדו.

ביום ד' כ"א אייר תש"מ (ראה 'השליחות לארץ הקודש' תש"כ, עמ' שלז-שלה), כאשר הגיע הרבי מביתו, פגש ברב העכט ושאל אותו: "זוי גייט די רבנות?" [=כיצד מתנהלת מלאכת הרבנות]. הרב העכט השיב: "ברוך-השם!"

בתגובה אמר הרבי:

עס זאל גיין בעסער און בעסער [=שייך הלון וטוב].

בהמשך לכך, ביום א' י' סיון הורה לו הרבי, שיתכתב עם הרה"ג ר' משה פיינשטיין בנושאי הלכה ועוד, וכן שיעשה שימוש בתחומים הנוגעים למעשה.

ביו"ד אדר תשמ"ח עברה אמו של הרב העכט בחלוקת דולרים. הרבי העניק לה דולר אחד עבור יום הולדת, אחד עבור בעלה [=הרב משה יצחק ע"ה], ואחד עבור בנה, הרב העכט מאילת, באומרו באידיש (כאן בתרגום חופשי – תשורה י"ג כסלו תשס"ט עמ' 39):

בשביל הבן באילת, הוא הופך שם את כל אילת... מר דוד נתן, מוותיקי העיר, עבר פעם לפני הרבי במהלך חלוקת הדולרים והזכיר אודות הרב העכט. הרבי הגיב ואמר (בתרגום חופשי – מתשורה ה"ל עמ' 40):

הוא כותב לי אודות כל היהודים שם, מתכוון הוא גם עליכם – בוודאי שכך. במיוחד שאפשר לפעול שם עוד הרבה יותר, והרי מגיעים לשם אניות מכל העולם.

בהזדמנות אחרת, במהלך חלוקת הדולרים בח' כסלו תנש"א, אמר הרבי לרב העכט "הצלחה רבה באילת". לאחר שכבר עבר קרא לו הרבי שוב ואמר: "בקש ממנו" – ובאמרו הצביע לעבר המזכיר הריל"ג שי' – "ותקבל את המענה אשר ציינתי על-גבי..."

ובקשר לפניית תושבי אילת אודות המצב הביטחוני (בחודש טבת תנש"א), ענה הרבי:

אין על מה להבהל כלל וכלל.

ובג' סיון תנש"א:

שיהיה כפליים לתושיה, וענין כהוספה על הוספה בבשורות טובות.

לרעייתו של הרב העכט נתן הרבי דולר נוסף

למרות שהיה צריך לשם כך להחליף כרטיס), והרבי המשיך:

אמנם מכיוון שהדבר כרוך ב"שאלה", עליך לצאת לחוץ-לארץ – יש שם מקום בשם אילת "חוץ לארץ שבארץ ישראל", תיסע לשם, שלחתי לשם את גליצנשטיין, תבקר אצלו, והוא יראה לך את ה'בית חנה' שלו.

הרב אושפל וזוגתו אכן הגיעו לאילת ליומיים. הרב גליצנשטיין ניצל את ההזדמנות והזמין 20 זוגות, והרב אושפל נאם בפניהם על חשיבות חיי המשפחה על-פי תורה וכן סיפר להם על הרבי. היה זה ערב מיוחד ומוצלח מאוד.

איסור החזרת שטחים

כמעט מדי שנה היה הרה"ג ר' ישראל יצחק פיקרסקי, ראש ישיבת תומכי תמימים המרכזית ליובאוויטש 770, נוסע בזמן הקיץ לארץ-הקודש. טרם נסיעתו היה נכנס לחדרו של הרבי ל'יחידות', ומאז תשל"ח היה נכנס אל 'גן עדן התחתון', לאחר תפילת מנחה.

באחת הפעמים שוחח עמו הרבי בנושא איסור החזרת שטחים, ובין הדברים אמר:

כל ענין איסור החזרת שטחים תקף בין בארץ הקודש בין בחו"ל, מטעם הפשוט "שלא תהא הארץ נוחה ליכבש בפניהם".

הרבי הוסיף:

אני סבור שימית איננה ארץ-ישראל [ובכל זאת אין להחזירה] יש שם מקום – אילת, [אברך בשם] גליצנשטיין נמצא שם ואני הוריתי לו לנהוג שם יומיים יום-טוב.

הופך את כל אילת...

בשלהי שנת תשל"ט יום הרב גליצנשטיין את הגעתו של רב חב"ד לעיר – הרה"ג הרה"ח ר' יוסף העכט שליט"א, אשר נבחר לאחר מערכה ממושכת, בה נטלו חלק מעסקני חב"ד הראשיים – הרבנים החסידים הרה"ח ר' זושא וילימובסקי, הרה"ח ר' שלמה מיינדציק והרה"ג הרה"ח ר' מרדכי שמואל אשכנזי זיכרונם לברכה. היה זה לאחר שהביע הרבי את דעתו בחשיבות העניין של



– "יקבל" כל אלה.
 ורק לאחר קבלת מענה להכתוב לעיל, יש מקום לחו"ד בזה מכאן.
 בברכת כט"ס, ש.מ. סימפסון, מזכיר
 בפתק נוסף שקיבל הר' גליצנשטיין כתב הרבי
 (לפי העתקת המזכיר הר"ב קליין):

מיהו בהנהלת תומכי־תמימים שבארץ־הקודש
 שיעשה בזה כדרוש?
 בז' אדר תשל"ט ('ימי תמימים' כרך ז' עמ'
 297-296) מדווח הרב אפרים וולף לרבי:
 "אתמול בערב ישבתי לאסיפה עם הנהלת
 הישיבה בכפר חב"ד בהשתתפות רמ"מ
 פוטערפאס, ר"י כ"ץ, ר"מ לנדא, רמ"צ גרוזמן
 ור"ז פלדמן, בקשר למענה לר' ישראל שיחי'
 גליצנשטיין לשאלה על־דבר סניף של תומכי
 תמימים באילת.

"רממ"פ אמר שבאופן כללי רואה את הדבר
 באופן חיובי, אבל לגבי התנאים הגשמיים שיוכלו
 התלמידים לקבל באילת חושש. שאר חברי
 ההנהלה אמרו שחוששים שהיות ומדובר הוא
 בקבוצה קטנה של תלמידים, השאלה אם יהיה
 להם שם רוח של לימוד וכו', בנוסף לשאלה של
 התנאים הגשמיים...ומסיבה זו לא נוטים חברי
 ההנהלה לקבל אחריות לשלוח תלמידים לאילת.
 "כאן ישנה גם השאלה... לממן ההוצאות באילת.
 המדובר יהיה בסכום שלפחות כ־60-70 אלף ל"י
 לחודש. חברי ההנהלה מציעים שלשליחות זו,
 מתאים יותר לשלוח אברכים, כי עיקר הפעילות
 באילת תצטרך להיות במבצעים וכדומה. כן ישנה
 השאלה שהמדובר הוא בתלמידים של הכיתה
 הגבוהה בישיבה ובאם הם יעזבו את הישיבה יוכל
 להיות מזה חלישות בישיבה בכלל.
 "רצוף־בזה מכתב התשובה שכתבנו אל ר"י
 גליצנשטיין על־דבר הנ"ל".

ושוב, בכ"ג אדר תש"מ כותב הרב אפרים וולף
 לרבי ('ימי תמימים' עמ' 356):
 "אתמול היה אצלי הר"י שי' העכט מאילת
 בדבר ההצעה לפתוח סניף של הישיבה באילת,
 בהמשך למה שכתב ר"י שי' גליצנשטיין מספר
 פעמים עד"ז. למעשה באם נחשוב על הצעה זו
 באופן חיובי ישנם בזה קשיים הן בגשמיות והן

עבור הבעל: "הצלחה בעסקנות ציבורית", ועוד
 דולר באומרו "זהו עבורך בעסקנות ציבורית".
 בחודש מנחם אב תשמ"ז במהלך חלוקת
 הדולרים לצדקה (תשורה' כ"ט אדר תשס"ב עמ'
 10), מעניק הרבי לרב משה יצחק העכט דולר
 ל"ברכה והצלחה", אחר־כך מעניק לו דולר נוסף
 ואומר:

זה עבור הבן שלכם, הוא הרי הופך עולמות
 באילת. יש לו שם ימים, וגם ישנו שם חיבור של הים
 עם היבשה וזה עושה רעש... תשלח לו את הדולר.
 ר' משה יצחק החזיק את הדולרים באופן שלא
 יטעה, את הדולר שלו בימין, והשני [עבור בנו]
 בשמאל, כדי לעשות היכר. הרבי הגיב על כך:
 אין כל נפקא מינה.

אל הסבא התלווה גם הנכד – שניאור זלמן
 צבי הירש שי', והרבי העניק לו דולר נוסף ואמר
 בלשו־הקודש:
 בשביל אבא באילת...

מבצע ושליחות מיוחדת זכה הרב העכט לבצע
 בקשר להדפסות התניא בקהיר שבמצרים, וכן היה
 אחראי על ארגון חגיגות סיומי הרמב"ם במצרים
 – פרשיות הקובעות ברכה לעצמן (בהזדמנות
 אי"ה).

היוקם סניף תומכי־תמימים?

בחורף תשל"ט העלה הרה"ח ר' ישראל צבי
 גליצנשטיין את רעיון הקמת סניף ישיבת 'תומכי
 תמימים' באילת. כאשר כתב על־כך לרבי, נענה
 כדלהלן:

ב"ה, כ"ד שבט, ה'תשל"ט, ברוקלין. נ.י.
 הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה' ישראל
 צבי שי'
 שלום וברכה!

במענה למכתבו מט"ו בשבט תשל"ט.
 בשאלתו נידון סניף מתו"ת וכו':
 א) הנה לכל לראש צריכה להיות חוות דעת
 הנהלת־מרכז תומכי־תמימים בארץ־הקודש ת"ו
 והלוקחת ע"ע [=על עצמה] האחריות שבזה וכו'.
 ב) למה שמזכיר במכתבו "משפיעים, ר"י [=ראש
 ישיבה] וכו'", היכול להודיעני גם מאין – לפי דעתו



שישלחו לשם) הרי כו', וד"ל.
 בחודש כסלו תשד"מ קיבל הר"י העכט מענה
 מהרבי ובו נאמר בין השאר:

מעולם לא אמרתי שתו"ת באה"ק [=שתומכי
 תמימים בארץ הקודש] לא תייסד סניפים חדשים,
 כ"א [=כי אם] שהנהלת תומכיי תמימים בארץ
 הקודש – הלואי שבמרץ ויזמה הנוכחי שלה תחזיק
 מעמד במוסדות שכבר קיימים (עכ"פ [=על כל
 פנים] בנס) ולכן לא יתעסקו בסניפים חדשים
 (ובפרט שאם לא יכריחום – כנראה... אין מעוניינים
 בזה)

באם יש עצה לזה וכו' – עליו לברר על אתר והרי
 כנראה גם בעירו באם לא ישתדל באווארענען עתה
 ככל הדרוש (ולפי עצת עסקנים באה"ק) גם הכולל
 אינו בטוח...

בשיחה טלפונית של הרב חודקוב בתחילת
 חודש טבת תשד"מ נאמר ('ימי תמימים' כרך ח'
 עמ' 214):

"בענין השאלה על־דבר פתיחת ישיבה בעיר
 אילת, יש לברר מה עונה ר"י הכט על שאלות אלו,
 וכדאי שיהיה בינינו דיון מוקדם על כל השייך
 לעניין, ולאחר מכן לכתוב אל כ"ק אד"ש".
 בכ"ט טבת של אותה שנה הועברה תשובת
 הרבי טלפונית אל הרב אפרים וולף מענה על
 מכתבו מיום י"ז טבת (שם עמ' 217):

כפשוט עניין פתיחת ישיבה שייך אך ורק לעסקני
 אנ"ש ש"י בארה"ק [=בארץ הקודש] (ואפילו לא
 לרבני אנ"ש ש"י בארה"ק) ועל אחריותם – ואין בזה
 כלל גילוי דעת (או שבטל – באם היה).

ברוחניות, והשאלה אצלנו היא אם להיכנס לטפל
 בכך על אף הקשיים שבזה, ונבקש באם נוכל
 לקבל חוות־דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהצעה זו".
 באסיפת הנהלה של תומכיי תמימים כפר חב"ד
 שהתקיימה בכ"ג ניסן תש"מ שוב עלה הנושא על
 הפרק, כפי שדיווח למחרת (שם עמ' 358):

"ר' זלמן גופין עורר השאלה בדבר פתיחת סניף
 ישיבה באילת. אמרתי שכתבנו על דבר זה אל כ"ק
 אדמו"ר שליט"א ובקשנו לקבל חוות דעת, אבל
 לקבל בעצמינו החלטה לשלוח תלמידים לאילת זו
 אחריות כבידה מדי, כי המקום שם קשה מבחינת
 רוחנית, וגם לא נראה לעניו־דעתי שהישיבה שם
 תוכל להתפתח כליכך מתושבי המקום וגם ישובים
 בסביבה זו כמעט ואינם. ולכן באם אין לנו לכך
 הוראה מכ"ק אדמו"ר שליט"א קשה להחליט בזה".
 ושוב בדיווח מכ"ב תמוז תש"מ (שם עמ' 370):
 "ר"י גליצנשטיין ור"ד פלדמן מאילת היו אצלי
 בעניין ההצעה להקים סניף הישיבה באילת...
 הסברתי להם החשש העיקרי מבחינת רוחנית
 שבזה, ומשום כך קשה מאד להחליט ולקבל
 אחריות... לשלוח להם תלמידיו מהישיבה...
 אמרתי להם שכתבנו בעניין זה אל כ"ק אדמו"ר
 שליט"א, ובאם היה לנו לפחות רמז מכ"ק אד"ש
 איך לנהוג בזה היה קל יותר לדון ולסכם בעניין
 זה".

בתגובה ענה הרבי באחת המענות כדלהלן:

א"כ [=אם כן] אין לפתוח הסניף,
 כי באם אח"כ [=אחר־כך] יתאמת החשש (מפני
 השפעת האווירה החילונית על הילדים ונערים



הפצת היהדות: הוראות מיוחדות

החובה לקרב יהודים לתורה ואין לעשות זאת -
 לאור תורתו והדרכותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חישי. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120



פרשת משפטים

ואלה המשפטים (כא,א)

ואלה המשפטים: ...ומה הראשונים מסיני אף אלו מסיני (רש"י)

גם את המצוות המכונות 'משפטים' – אלה שהשכל האנושי מחייבן – עלינו לקיים אך ורק מפני שניתנו לנו מהקב"ה בסיני, ולא בגלל ההיגיון והשכל שבהן. זה גם מה שכותב רש"י: "ולמה נסמכה פרשת דינין לפרשת מזבח, לומר לך שתשים סנהדרין אצל המקדש". והיינו, שצריכים לבסס את הצדק והיושר (דינין) "אצל המקדש" – על קדושת התורה וציווי הבורא, ולא על השכל האנושי.

(לקוטי שיחות כרך ג, עמ' 899)

כי תקנה עבד עברי (כא,ב)

למה פתחה התורה את פרשת משפטים בדיני עבד עברי – איש ישראל שמכרוהו בית-דין בגנבתו – והלוא הוא דבר בלתי רגיל?
אלא מבואר בתורת החסידות ש'משפטים' הוא מלשון הליכה, וכפירוש התרגום על הפסוק (בראשית מ) "כמשפט הראשון" – "כהלכתא קדמיתא". ההליכה הראשונה של יהודי צריכה להיות – ההכרה שהוא "עבד עברי", עבדו של מלך-מלכי-המלכים הקדוש-ברוך-הוא.

(מאמר ד"ה ואלה המשפטים, התועדויות תשד"מ כרך ב, עמ' 970)

* * *

עבד כנעני – מסמל אדם בעל נטייה לתאוות העולם, אלא שהוא כופה את עצמו בקבלת-עול ואינו נכנע להן. מצד אחד הוא **עבד (לה')**, אך מצד שני הוא נקרא עבד כנעני, כי נפשו הבהמית היא בתוקפה. **עבד עברי** – מסמל אדם שהגיע למצב שהמידות של נפשו האלוקית (אהבת ה' ויראתו) משפיעות על נפשו הבהמית ומעוררות בה רצון ותשוקה לאלוקות (ובכל-זאת עדיין הוא נקרא "עבד", מכיוון שנפשו הבהמית טרם נהפכה לגמרי והוא עדיין זקוק ל"עבודת עבד" כדי להשפיע עליה). לכן פתחה התורה בדיני עבד עברי, כי הכוונה והמטרה של מתן-תורה היא להאיר את עולם הזה התחתון באור התורה. דבר זה בא לידי ביטוי בצורה בולטת בדין עבד עברי, המסמל את השפעת הנפש האלוקית על הנפש הבהמית.

(לקוטי שיחות כרך טז, עמ' 256-257)

הלכות ומנהגי חב"ד

על הבימה (ונשאר על הבימה עד הקריאה בו)⁸ ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר פרשת 'שקלים' – מתחילת פרשת כיתישא עד 'לכפר על נפשותיכם' (שמות ל, יא – טז). הגבהה וגלילה. אם יש רק ספר-תורה אחד, אזי לאחר חצי קדיש אין מגביהים אלא גוללים לפרשת שקלים. ומגביהים וגוללים רק לאחר גמור כל הקריאות, דהיינו לאחר מפטיר.

קריאת התורה: בפסוק (כג, ד) "שור אִיבְךָ", יש להשמיע ברור את ניקוד ה'חיריק' שתחת ה'ו"ד (שלא כמו להלן בפסוק כב: "ואיבתי את אִיבְךָ" וכן בפסוק כז: "ונתתי את כל אִיבְךָ").

הפטרה: "ויכרות יהודע... לכוהנים יהיו" (מלכים ב יא, זי"ב, יז). אם קרא את הפטרת השבוע או כל הפטרה אחרת, קורא אחריה הפטרת פרשת שקלים 'ויכרות יהודע', ואם נזכר אחר הברכות – קורא אותה בלא ברכה.⁹

המולד: יום רביעי בבוקר, בשעה 8:49 וחדק אחד. מברכים החודש: ראש חודש אדר, ביום החמישי וביום השישי. אין אומרים 'אב הרחמים'¹⁰. התועדות בבית-הכנסת¹¹.

"משנכנס אדר מרבין בשמחה"¹² – כולל גם שבת מברכים אדר, שבו מתחילה כבר ה'כניסה' שבת?¹³

שבת פרשת משפטים – פרשת שקלים¹

כ"ה בשבט, מברכים החודש אדר

השכם בבוקר² – אמירת תהילים בציבור. אחר-כך לומדים בציבור במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך התפילה.⁴ [כמה ממנהגי שבת מברכים פורטו בספר 'הלכות ומנהגי חב"ד ליום יום ולמעגל השנה', עמ' 305] רצוי לגלול את ספר-התורה השני לפרשת שקלים לפני תפילת שחרית, כדי למנוע 'טירחא דציבורא'⁵.

פותחים את הארון, ומוציאים שני ספרי תורה. לאחר שמגיעים לבימה, ניתן למסור גם לקטן להחזיק ספר.⁶ קריאת התורה: בספר הראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע – משפטים, לאחר-מכן מניחים את הספר השני

(1) מנהגי קריאת התורה (שהופיעו במשך השנים כשהם משולבים בתוך מנהגי שבת זו) – הופיעו לאחרונה בגיליון תשס"א.

(2) בשיחת ש"פ קורה, מברכים-החודש תמוז ה'תשמ"א סי"א (שיחות-קדש תשמ"א ח"ג עמ' 760), מזכיר הרבי 'טענות' שיש לאנשים שונים אודות תקנות כ"ק אדמו"ר מהור"י צ'בקשר לשבת מברכים: "לשם מה עליו למעט משנתו, ולהתעורר שעה או שעה וחצי (=משך זמן אמירת התהילים שלו) מוקדם יותר [מבכל שבת]?"

(3) הפסוקים הנדפסים לאומרים לפני ואחרי התהילים, אין מנהגו לאומרים, ובפרט לפני התהילים שלאחרי התפילה (ראה מענה הרבי בנדון ומשמעותו, 'התקשרות' גיליון תפד עמ' 17). לגבי ה'יהי רצון', הרבי לא נהג לאומרו אחר כל ספר (גם כשאמרו קדיש בינתיים), אך אמרו על כל הספרים בפעם אחת, בסוף התהילים (כ"ה גם ביומן תש"כ של הרה"ח ר' צבי הירש גנובורג, שבס' 'דיוקנו של חסיד' תשס"ח, עמ' קמט. וראה מה שהציע הרבי לחולה, שיאמר "את כל התהילים... בלי הפסק, היינו גם בלא אמירת 'יהי רצון' כ"א אחרי כל הספרים" – אג"ח ח"ה עמ' קפא).

(4) ספר-המנהגים עמ' 30.

(5) לוח דבר-בעתו.

(6) משתפים בזה צעירים מתאימים באופן מכובד כדי לקרוב לתורה, ראה שערי אפרים שער י"ו ובפתיחי שערים שם.

(7) ע"פ לוח כולל-חב"ד.

(8) רמ"א סו"ס קמו. שערי-אפרים שער י"ב. י"א בשם הרב מאיר שי' הארליג, שהרבי הקפיד להניח את הס"ת השני מימין הראשון דווקא (ודלא כמ"ש בס' פסקי תשובות סי' קמו ס"ק י, משו"ת משנה הלכות ח"ג סי' כב, להניחו משמאל הראשון כדי שיהא קרוב יותר לבעל קורא, שלא יהיה אח"כ כמעביר על המצוות).

(9) לוח כולל-חב"ד, ש"פ נח.

(10) לוח כולל-חב"ד. אעפ"י שלגבי ד' פרשיות לא הזכיר אדמוה"ז בשולחנו ובסידורו שאין אומרים בהן 'אב הרחמים', ואדרבה – מפורש בלוח 'היום-יום' לש"פ זכור ופרה שאומרים 'אב הרחמים', וראה קצות-השולחן סי' פג בבדי-השולחן סוף ס"ק יג (הדעות בזה הובאו במשנ"ב סו"ס תרפ"ה), מ"מ בשבת זו (וכן בפרשת החודש) שהיא שבת מברכים (או ר"ח) אין אומרים אב הרחמים, כמובן.

(11) היום-יום, ל' ניסן.

(12) תענית כט, א.



חודש אדר, ועד להמשכת הברכה בכל החודש¹³.

בניין הבית בפועל ממש.

יום ראשון

כ"ו בשבט

יום חמישי

ל' בשבט²², א' דראש־חודש

פרשיות מלאכת המשכן:

"מכיוון¹⁴ שנכנסים לשבוע דפרשת תרומה (החל מהקריאה במנחת שבת), ולאחרי־זה פרשת תצווה¹⁵, שבפרשיות אלו¹⁶ נתבארו כל פרטי הציודיים דמעשה המשכן, כלי המשכן, בגדי כהונה וכו' - כדאי ונכון ביותר, שנוסף על לימוד חלק הפרשה בכל יום (עם פירוש רש"י) בשיעורי חת"ת, יוסיפו וילמדו גם מפירושי חז"ל בתורה שבעל־פה¹⁷ (על־כל־פנים מאמר ופירוש אחד על פסוק אחד). כפי שגולקטו כבר בספרים¹⁸ (ואין צורך לחפש בספרים), "כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם"¹⁹.

ומה טוב - לתרגם (על־כל־פנים חלק מפירושים אלו) גם בלשון עם ועם, כדי שיהיה "כשולחן הערוך לפני האדם" - גם עבור אלו שלעת־עתה אינם יודעים ללמוד אלא בלשון עם ועם²⁰.

ומהמעלות שבזה: א) 'לחיות עם הזמן' - והוסיף חיות בלימוד פרשת השבוע.

ב) ועוד ועיקר - שההוספה בלימוד ענייני המשכן ומקדש ממהרת ומזרזת עוד יותר את בניין בית־המקדש השלישי - לא רק "אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבניין הבית"²¹, אלא

13) ספר־השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 303 הערה 112. ספר־השיחות תש"נ ח"א עמ' 309 סוף סעיף י'. וראה להלן בפנים הלוח בראש־חודש בקשר לסוג השמחה.

14) ספר־השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 252 וכן ההערות הבאות (שניתנו במרכאות). וראה הערה 86 שם.

15) "וכן בהתחלת פרשת תשא - הציוד דעשיית כיוור וכו', ומעשה הקטורת".

16) "משא"כ בפרשיות ויקהל־פקודי - שחורר ונשנה בנוגע להעשייה בפועל".

17) "נוסף על פירוש רש"י, פשוטו של מקרא - גם הלימוד על־דרך הדרש וכו'".

18) "כמו 'תורה תמימה', 'תורה שלימה' וכיצא בהם".

19) רש"י ר"פ משפטים.

20) ולפ"ז באה"ק יש למצוא דרך להגישם בצורה קלה ומתאימה להמון עם.

21) מדרש־תנחומא פ' צו אות יד [ובענין פרשיות אלו במיוחד,

[מנהגי ראש־חודש פורטו בספר 'הלכות ומנהגי חב"ד ליום יום ולמעגל השנה', עמ' 310]

מרבין בשמחה²³

הכלל בכל עניני טוב וקדושה הוא, ש"כל המקדים - הרי זה משובח" ו"כל המרבה - הרי זה משובח". ויותר מזה - בנוגע לענייני שמחה, ה"פורצת גדר", ועוד יותר - בחודש אדר, ועוד יותר - באופן שבכל יום מתווסף בשמחה על הימים שקדמו לו.

ובפשטות: שכל יהודי יוסיף בחודש אדר בכל עניני שמחה, הן בנוגע אליו בעצמו, והן בנוגע לשמח את הזולת. ולכל לראש - הוספה ב"פיקודי ה' ישרים, משמחי לב", לימוד התורה וקיום המצוות בהידור.

וכן שיוסיפו בשמחה גם בפשטות ובעניינים גשמיים: הן בנוגע לשמח את עצמו, והן את הזולת, החל מבני־ביתו - הבעל יוסיף לשמח את אשתו, והורים יוסיפו לשמח את ילדיהם

ציינו למאור ושמש ר"פ פקודי].

22) מתוך לוח 'דבר בעתו': הנפטר ביום ל' באדר־א' בשנה מעוברת - היארציט שלו בשנה פשוטה (כמו השנה) היום, ל' בשבט - אדר"ח אדר. הנפטר בל' שבט בשנה פשוטה - היארציט שלו בשנה מעוברת ביום ל' בשבט, ולא ביום ל' באדר־א'.

לענין בר־מצווה שנוול בשנת תשס"ב אין שאלה, כי היתה זו שנה פשוטה כמו השנה.

בת־מצווה שנוול בשנת תשס"ג (שהיתה מעוברת): אם נולדה בכ"ט אדר־א' (ער"ח) נעשית בת־מצווה השנה ביום כ"ט באדר, אבל אם נולדה ביומיים מאוחר יותר, נעשית בת־מצווה בחודש מוקדם יותר: מחר, ביום א' באדר (בדר"ח). באם נולדה ביום שביתיים, ל' באדר א' (אדר"ח אדר ב') יש בימינו ג' דעות: א. נעשית בת־מצווה בר"ח ניסן לחומרא (בירור הלכה קמא ותליתאה או"ח נה). ב. נעשית בת־מצווה היום, וצ"ע אם גם לקולא (שו"ת מנחת יצחק ו;ח;ז). ג. נעשית בת־מצווה גם לחומרא מחר, בדר"ח אדר (שו"ת שבט הלוי ו,ט).

בת שנוולדה היום, היתה בת־מצווה בל' בשבט (אדר"ח אדר־א') תשפ"ו. בן שנוולד היום, יגיע למצוות בל' בשבט תשפ"ח (בירור הלכה קמא, ח"ב ח"ג ו;ח"ד, או"ח שם).

23) תקציר מההוראה בנדון בשיחת ש"פ תרומה תשנ"ב, 'התועדויות' ח"ב עמ' 297 (המקור באדיש - מוגה).



"לחיים", "לחיים ולברכה", לברך איש את רעהו בכל הברכות הטובות ולקבל ביחד החלטות טובות בענייני תורה ומצוות, ומתוך שמחה וטוב לב, התוועדות של שמחה, וכפסק דין הרמ"א³² "וטוב לב משתה תמיד". וכדאי לקשר את ההתוועדות ואת שיעורי התורה ברבים (בימות החול) גם עם נתינת הצדקה, שיש בה סגולה מיוחדת, ש"גדולה צדקה שמקרכת את הגאולה"³³.

שחרית: "יעלה ויבוא". חצי הלל³⁴. "ואברהם זקן... זבדיה..." ג' פעמים. קדישתתקבל. שיר של יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.
קריאת התורה. אשרי, ובא לציון [הש"ץ לא

סעודת ראש חודש: ראה 'דיני ומנהגי ראש חודש - חב"ד' פ"ה, שמקורה מקרא מלא (שמואל"א, כה, יח. רש"י ורד"ק שם) ובשו"ע ניתן לה סימן מיוחד - ס' ת"ט, בו נפסק שמצווה להרבות בה, (וטעמיה: א) מפני כבוד היום, שהוא כפרה לישראל. (ב) כדי שנוכר תפילת המוספין ושהיום אסור בעשיית מלאכה לנשים, והוא יום טוב אף לאנשים. (ג) זכר לסעודה שעשו לעדי הלבנה בזמן שהיו מקדשין על-פי הראייה (ארחות-חיים הל' ראש חודש בתחילתו. כל-בו וסמ"ג). ומהאחרונים שם: שטוב להדר לאכול פת (ראה סה"ש תרצ"ו עמ' 148), ושסעודה זו היא ביום ולא בלילה.

בטור שם הביא מפסיקתא דרב כהנא שגם על סעודת ראש-חודש אמרו ש"כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה... חוץ ממה שמוציא בשבתות וימים טובים וראשי חודשים... אם מוסיף, מוסיפין לו", והובא בט"ז. ובבית-יוסף פירש, שמה שלא נזכר 'ראש חודש' במימרא זו (שהובאה להלכה גם בשו"ע אדמו"ר סי' רמב"ג והל' תלמוד-תורה פ"א ה"ז) בגמרא, יש לומר שבכלל יום טוב הוא.

(32) בהג"ה שבסוף השו"ע אורח-חיים.

(33) כל העניין - מספר-השיחות ה'תש"נ ח"ב עמ' 539. ולהעיר מהמובא בס' 'דיני ומנהגי ר"ח - חב"ד' ס"ע עז, שמנהג ישראל להרבות בנתינת צדקה בראש-חודש.

(34) ההוראה בסידור אדמו"ר³⁵ היא: 'ובימים שאין גומרים את ההלל, יש לנהוג שהש"ץ לבדו יברך בתחילה ובסוף, והקהל יענו אמן ויצאו בברכתו'. הנהגים כך, צריכים לוודא מראש שהש"ץ יאמר בקול את כל ברכת "יהללך" ולא רק את סיומה "ברוך... בתשבחות" (ע"פ הר"ף [ברכות פ"ז, בדפי הר"ף ל.ד.א. וראה בשו"ת מנחת שלמה ח"א סי' כ] שאין יוצאים י"ח בשמיעת חצי ברכה - הגר"ז גולדברג שליט"א בשם הגאון רבי יעקב קלעמעס ז"ל, אב"ד מוסקבה, שכל"ק אדמו"ר מהור"י צ"צ נ"ע כתב עליו "שנים רבות עבדנו שם שכם אחד בעבודת הכלל" אג"ק ח"ט עמ' רלד, ראה גם בערכו במפתחות האג"ק ובמפתחות ס' 'תולדות חב"ד ברוסא הסובייטית').

אולם מאז שהזכיר הרבי (שיחות-קודש תשמ"א ח"ד עמ' 322 ס"ז) את "מנהג חסידים, או מלאפט אריין אין די ברכה בחשאי", רבו הנהגים כן, לברך לפני הש"ץ, או לברך ולסיים עמו, ולא לענות אמן על ברכתו - ראה בארוכה ב'התקשרות' גיליונות: שלח עמ' 17, תמוז עמ' 17, ריתמט עמ' 19 הע' 47.

בעניינים המשמחים אותם, כפסק-דין השולחן-ערוך²⁴ [הקטנים - במגדנות, הנשים - בבגדים ותכשיטים, והאנשים - ביין] וכן להוסיף לשמח את הזולת שבסביבתו.

כמה דרגות בשמחה:

(א) עבדו את ה' בשמחה: שמחה זו היא מכוסה בעבודה וטפלה אליה. שהרי העיקר הוא העבודה, אלא שהעבודה צריכה להיות בשמחה.

(ב) מועדים לשמחה: ביום-טוב השמחה גלויה, והשמחה עצמה היא מצווה ודבר עיקרי. אבל מכל-מקום השמחה היא שמחת החג - בעניין של מצווה²⁵.

(ג) משנכנס אדר מרבים בשמחה: שמחה זו אינה מסוכבת כסיבת איזה דבר-מצווה, כי אם מרבים בשמחה, איזה שמחה שתהיה, גם שמחה בענייני הרשות²⁶, כי העיקר היא השמחה.

(ד) שמחת פורים: "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע". אינו מרגיש כלל לא רק את סיבת השמחה כי אם גם [את] השמחה עצמה. הוא שקוע כל כך בשמחה עד שאינו מרגישה כלל²⁷.

ערבית: "יעלה ויבוא" (אין מפסיקים לפני שמונה-עשרה להכריז זאת, אבל טופחים על השולחן כדי להזכיר זאת לציבור).

התוועדות: רגילים היו אנ"ש להתוועד פעמיים בשנה, ב'י ובי"ט בכסלו. ומאז שנוסדה ישיבת תומכי-תמימים, היתה הוראת אדמו"ר מהורש"ב נ"ע לסדר בכל ראש-חודש התוועדות עם התלמידים, ומזמן לזמן נתפשט הסדר גם במקומות אחרים²⁸.

דבר נכון ביותר, שבכל ראש-חודש²⁹ יתאספו יהודים בכל מקום ומקום, בכל קהילה ובית-כנסת³⁰ להתוועדות³¹, להגיד דברי תורה, לומר

24 בעניין שמחת יום-טוב, שו"ע או"ח סי' תקס"ט, בשו"ע אדמו"ר הזקן ס"ו.

25 ראה ספר-המנהגים עמ' 38, וש"נ.

26 נמוקי או"ח סי' תרפו בסופו, לקוטי-שיחות כרך ט"ז עמ' 345.

27 כל העניין - לקוטי-שיחות כרך ד' עמ' 1274.

28 אג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"צ ח"ז עמ' שכד, עיי"ש.

29 ראה גם תורת מנחם כרך ח, עמ' 178.

30 בלוח 'היום יום' ל' ניסן איתא, שההתוועדות דראש חודש צריכות להתקיים בבית הכנסת.

31 לדינא נפסק שאסור להתענות בראש-חודש (שו"ע ר"ס תיח) אבל אין חיוב לאכול פת דווקא (שו"ע אדמו"ר סי' קפח ס"י).



אמירת ההלל כסדר התפילה חשובה יותר מאמירתו בציבור.³⁸

יום שישי

א' באדר, ב' דראש-חודש

מנהגי ראש-חודש כדאמול. גם בליל ב' בערבית דראש-חודש, השוכח 'עלה ויבוא' אינו חוזר.

בקשר למצוות ומבצעי חג הפורים, כתב הרבי: "אשר כל זה דורש זמן והכנה ופעולה - על-כל-פנים מתחיל מראש החודש"³⁹ וכן "כבכל דבר חשוב - צריכה להיות הכנה מבעוד מועד, על-כל-פנים מראש החודש"⁴⁰.

החיים (שם ס"ק צח) מזכיר רק שיצא בדיעבד. שמע קדושת 'כתר' מהש"ץ ועודנו בתפילת שחרית - יכסה התפילין-שלאראש ויענה ('מאסף לכל המחנות' סי' כה סוף ס"ק קלו, ובלקט-הקמח החדש שם ס"ק קה, ואין נוהגין כפר"ח סי' תכג שכתב לחלצן או להזיז תש"ר ממקומן ולחצוץ בין ידו לתש"י).
 (38) בשנים הראשונות סיפר הרה"ח ר"ל שיחי' גרונר בשם הרבי בשם אדמו"ר מהוריי"צ בשם אדמו"ר מהורש"ב, שאין לומר הלל שלא כסדר התפילה, כי אח"כ כשיתפלל שמו"ע ללא הלל, יהא זה כמו "אן אלטן געבאקענעם בולקע" [חלה ישנה שנאפתה מזמן]. וראה כף-החיים סי' תכב ס"ק לח, והמובא ב'התקשרות' גיליון תלב בלוח השבוע הערה 1.
 (39) לקוטי-שיחות כרך יא עמ' 340.
 (40) ממכתב (כללי-פרטי) אדר"ח אדר תשמ"ב.

יסיימנו בקול], יהללו. הכנסת ספר-תורה. חליצת התפילין. הנחת תפילין דרבנורתם³⁵, קריאת-שמע, פרשיות: 'קדש' 'והיה כי יביאך', שש זכירות³⁶ וחליצת התפילין. מזמור (כלשהו, כדי לומר הקדיש), חצי קדיש, מוסף³⁷.

(35) יש לדון אם הנחת תפילין דר"ת 'כסדר' קודם מוסף, כנדרש ע"פ הסוד (ע' כף-החיים סי' כה ס"ק צד ואילך), דוחה תפילה בציבור למאחר או למתפלל במניין בנוסח אחר, אף שבאות חיים ושלוש (להרה"צ וכו' ממונקאטש, סי' כה ס"ק ב) ובלקט-הקמח החדש (שם ס"ק קז) שללו הנהגה זו. באם לא הניחו תפילין דר"ת קודם מוסף - מפני שכחה או סיבה אחרת - יניחם אחר מוסף (משמרת-שלוש סי' ל ס"ק ג, הובא בהוספות לשו"ע אדמוה"ז ח"ג ד עמ' 1310 הערה 7).

(36) בהיום-יום (י"ט מנ"א) ובספר-המנהגים (עמ' 5) נזכרו "הזכירות שנדפסו בסידור" בין הדברים הנאמרים בתפילין דר"ת, כשמניחין ארבע זוגות תפילין; ובהערות וציונים ל'סידור עם דא"ח" (שהרבי עבר עליהן והסכים לפירסומן) עמ' 718, נדפסה ההוראה גם כשמניחים רק שני זוגות תפילין. ולא מסתבר שה'זכירות' שהן בגדר 'מצווה' ולא 'תורה' [וגם אומרים בהם חצאי פסוקים עם שמות השם ככתפלה, ראה התקשרות גליון רעח עמ' 17. ובפרט שהכוונה בהן לתוכן הפסוקים ולא ללשונם, אג"ק כרך יב ס"ע ג] ייכללו בהוראה (היום-יום א טבת, ספר-המנהגים עמ' 36) "השיעורים לומדים אחר סיום כל התפילה" וייאמרו ללא תפילין כבשבת וי"ט.

(37) בפרמ"ג (סי' לד, משבצות סוף ס"ק ב) כתב שאין לקפל התפילין בשעת חזרת הש"ץ (כיוון שלמעשה אין מאזינים לש"ץ אז - ראה בשו"ע אדמוה"ז סי' קכד ס"ו וס"י). וא"כ - כש"כ בשעת קדיש (שאו אסור מדינא אפילו להרהר בד"ת, פר"ח סו"ס סח) וקדושה (ראה שו"ע אדמוה"ז סי' נו ס"ז). שכח לחלוץ התפילין והחל להתפלל בהן מוסף, כ' במשנה ברורה (סי' כה ס"ק סא) שלא יחלצן באמצע שמו"ע, כיוון שהחליצה אינה אלא מנהג. ובכף-

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש